

2025-11-17

Av Ulf Hägerström

Svar till Kunskapskontroll 1 för kurs Pythonprogrammering och AI strategi.

1: All utveckling, inklusive teknisk, som ger någon typ av försprång eller fördel skapar ett övertag som kan användas både för att tillskansa sig makt och/eller ekonomiska fördelar. Så har det varit sedan tidernas begynnelse. Hur kraftfullt och vilken inverkan det kan haft har varierat, det nya med AI är att det kommer att behöva skapa medvetenhet vad vi får ur det och vad det kan göra för oss som individer och samhälle. Vad gäller de stora språkmodellerna så är det viktigt att vi är självkritiska och betraktar det mer som ett verktyg som ger oss vägledning och stöd, inte ger oss absoluta svar och sanningar. Vi måste komma ihåg att tänka själva och den aspekten tror jag kommande generationer kan låta blekna.

Jag tycker kameraövervakade AI lösningar kan vara fantastiska så länge man inte kontrollerar identifierbara mänskor utan deras vetskaps. Nyttan AI kan göra med bilder och filmer överstiger vida hotet den kan göra tycker jag.

Vad vi än tycker kan vi inte stoppa utvecklingen av AI. Men vi kan välja att försöka förstå den och dra nytta av den själva och samtidigt ha i bakhuvudet vad andra kan göra med den.

2: Om man använder ChatGPT till stöd och inte blint använder den att göra ”stora” uppgifter färdiga så tror jag det är en utmärkt ”uppslagsbok och inspirationskälla” att ha vid sin sida. Risken är väl att man blir lat och för lätt väljer den enkla vägen. En lösning kan ju vara att ha mer muntliga inslag vid prov. Jag tror dock att när man som student senare kommer ut i arbetslivet så märker man nog att det inte går att arbeta genom att ”fuska” men ändå har de utarbetat ett effektivt arbetssätt och god färdighet i att använda typ ChatGPT.

3: Egentligen hur mycket som helst. Några exempel är väl:

- Förekomst av skadeinsekter inom skog, jordbruk mm genom att filma i fällor.
- Artbestämma fiskar i ett vattendrag.
- Planera och förbereda egentligen vad som helst beroende på tillströmning av folk baserat på vad de statistiskt brukar köpa, kaffe på ett fik där 90% brukar köpa kaffe, hamburgare på McDonalds där 80% brukar köpa hamburgare, styra lediga taxibilar till taxistolpar där det finns folk osv.
- Inom sjukvård, granska röntgenbilder, bilder på tumörer för att få detaljer som inte mänskliga ögat kan se.
- Sammanställa sjukdomsdiagnoser och behandlingar utifrån befintliga data.
- Förutse trafikflöden av bilar på olika tider och platser.
- Få fram bättre väderleksrapporter.
- Förutse bestånd av fisk, vilt beroende av temperatur, tillgång av föda, förureningar, folk som nyttjar deras revir typ fiske, jakt och fjällvandring mm.
- Förutse löneutveckling, boendeformer, social utveckling mm för befolkningen och samhällsutveckling utifrån mängder av olika data som i alla fall Sverige borde ha mycket gott om.

4: Jag tycker det är otrevligt att ställa frågor som rör mig som person eller frågor jag inte vill visa då jag känner en skepsis för vem som har tillgång till mina frågor. När man använder ChatGPT så lämnar man ju ut så mycket mer än vad man gör med en "like-knapp". AI förmår/lockar individen att lämna ut mycket av sig själv.

Om jag ex vis söker ett jobb och en potentiell arbetsgivare eller rekryterare matar in min CV och mitt personliga brev i en AI där min identitet framgår, vad jag "brinner för", vad jag är bäst på, allt väldigt privat och även ett foto finns med, så känns det inte bra. Förr i tiden hade detta sparats mer lokalt, men tack vare att man vill få en AI-analys så släpps kanske den informationen ut. Kort sagt, man vet inte vart informationen finns och vem eller vilka som kan se den. "En gång digitaliserad, alltid digitaliserad". Man måste tänka sig för.

"Deepfakes" är ju ett problem då folk tydligt går på det. AI ger oss verktyg att enkelt skapa filmer och annan propaganda. Det är så bra gjort att det är svårt att skilja på från verkligheten. Ingen anser nog att de själva påverkas av det! Ett dilemma är väl att komma åt det, speciellt om det beräknat byggs upp i "pusselbitar" och att vi matas succesivt med små nyanserade inlägg under längre tid. Inget konkret "deepfake" i de enskilda små inläggen, men helheten får dig över tid till en viss uppfattning som önskas av avsändaren. Psykologin för påverkan överstiger i alla fall mitt huvud. Om det nu skulle gå att mäta effekternas omfattning av dess påverkan är det viktigt att de aktörer, typ Facebook, Instagram kan regleras att hantera/filtrera oönskade element i sina flöden. Men vem bestämmer vad som är öönskat? Då är ju inte ett fritt media längre om någon tar bort valda delar!

Det verkar svårt att lösa och kanske får man nog bäst lita på sig själv och därmed kommer vissa klara sig bättre än andra. Kanske skulle allt publicerat signeras personligt av den som lägger ut det? Men världen är stor och kan vi inte ens enas om hur klimatet skall hanteras så är det nog även detta en svår fråga att lösa.

5: Den svarar utan att förstå svaret. Svaret är baserat på sannolikhetsanalys. Rätt svar, men ändå fel. AI är ju en maskin och tolkar inte sammanhanget kring frågan. Det är viktigt att formulera frågor noggrant för att få rätt respons.

6: Hur man ställer frågor på ett sätt där så många parametrar, förutsättningar och aspekter finns med som behövs för att ge det önskade svaret. Ju bättre och mer detaljerad en fråga är formulerad desto mer kvalitativt svar.

7: Att arbeta enligt EDA (Exploratory Data Analysis) där arbetsflödet är

- Samla data
- Bearbeta data
- ML-modellering
- Produktionssättning

Samla den data som behövs och "rensa" den så den innehåller relevanta värden. Bygg en ML modell som kommer kunna ge önskade utdata. När väl detta är klart skall det hela sättas in i den produktionsmiljö den är avsedd att användas i och att man utarbetar en interaktion av utdata som planerats.